

Cuvînt inițial

Literatorul, întemeiat în anul 1880 cu mijloace modeste, a fost una dintre rarele publicațiuni ce și-au urmat aparițiunea vreme îndelungată fără întrerupere. În coloanele acestei reviste, precum o dovedește enumerarea colaboratorilor înscriși pe contrapagina copertei, s-au succedat scriitori de valoare numeroși. De asemenea, *Literatorul* este singura publicațiune ce s-a opus cu energie slavizărei limbei, prostituirei către nemțism a frazei românești, dăzmățării versului. *Curierul de ambe sexe* pentru o epocă, *Literatorul* pentru alta, vor rămîne stindardele intransigente ale artei pure, ale literaturii înalte, ale naționalismului neinteresat.

Cititorii revistei știu că, în aceste pagini, s-au formulat - bunăoară cu privire la vers - legiuri de care numai ignoranța nu va ține seamă.

Și tot în aceste pagini limba română a fost treptat înavuțită, și treptat a cîștigat o flexibilitate și o energie puțin comună.

Acestor împrejurări, faptului că cei de la *Literatorul* au avut idealuri superioare se datorește izbînda revistei.

Pe cînd *Convorbirile*, publicațiune ce apare de 26 de ani, n-au nici astăzi, decît valoarea ce le este atribuită de politicienii care le sprijinesc, *Literatorul*, el, ce n-are la dispoziție favorile bugetului, decorațiunile, sacul de grăunțe morale și materiale, nu numai a contrabalansat curentul *Noei direcțiuni*, dar, ce este mai mult, a creat un curent ce a fost atît de puternic, încît n-a fost nimicit de direcțiunea potrivnică cu toate mijloacele de care aceasta s-a servit.

Nici cabala, nici defăimarea, iar ordinară coalițiunea presei; nici ignoranța și reaua-credință profesorală a celor chemați să propage de pe catedră adevărul cultural; nici legenda creată împrejurul unei epigrame¹; nici tăgăduirea pătimășă sau excluzivismul cărților didactice cu care s-a cercat timp de ani a se perverti bunul-simț al junimei studioase; nici ingratitudea cinică a multor îmbrățișați ai *Literatorului*, dintre care cei mai cu vază și-au creat carierele și reputațiunea cu ajutorul acestei reviste - nimic n-a fost în stare să dea curentului opus întîietatea sau triumful definitiv.

Este că forța morală primează orice altă forță; este că bunul-simț al cititorului nu se lasă a fi înșelat de frazeologie; este că publicul, cel român mai ales, își dă seama că un om sau o operă nu cade sub reprobățiunea majorității cărturare decît atunci cînd opera sau omul se ridică mai sus de nivelul acelei majorități; este că se știe îndeobște că nediversitatea sau nulitatea nu este niciodată izbită. Dimpotrivă, și astăzi, ca și ieri, ajunge ca ea să se producă în vileag pentru ca să înflorească, pentru ca să fie: deși catedrele, a ei tribuna publică, al ei bunul trai, a ei stimă și admirațiunea mulțimilor inculte.

Cu toate aceste, nici forța morală nu este absolută în toți timpii. Astfel, și publicațiunea de față a trecut prin zile de restriște... Au fost chiar momente cînd ea a fost nevoită a-și suspenda aparițiunea. Sînt în adevăr epoce cînd pasiunile dezlănțuite vorbesc mai tare decît buna dreptate. În cazuri de asemenea natură, este mai bine a se păstra tăcere și a se aștepta totul de la timp. Așa s-a urmat.

Dar de vreme ce, astăzi, *Literatorul* reappare, este de prisos a se insista.

Ci încheind, se va spune, numai atît:

Apa trece.

A. Macedonski

1. Macedonski încearcă să se disculpe pentru următoarea epigramă, publicată în *Literatorul* (an IV, 1883, nr. 7, din iulie): "Un X ...pretins poet – acum/ S-a dus pe cel mai jalnic drum.../ L-aș plînge dacă-n balamuc/ Destinul său n-ar fi mai bun/ Căci pînă ieri a fost năuc/ Și nu e azi decît nebun". Semnat: Al. A. Macedonski.

(*Literatorul*, an. VII, 1892, nr. 1 din 15 iunie, în *Presa literară românească, articole-program de ziare și reviste (1789-1948)*, I, ediție, note, bibliografie și indici de I. Hangiu, cu o introducere de D. Micu, EPL, București, 1968, pp. 338-340)